

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Erfgoed & Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
925801

Uw brief van
04 april 2016

Uw referentie
2016Z06757

Datum 22 april 2016

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van de leden Van Veen en Veldman (beiden VVD) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het artikel 'Financiële zorgen Fort Pannerden vanwege monumentstatus'

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van de leden Van Veen en Veldman (beiden VVD) van uw Kamer inzake het artikel 'Financiële zorgen Fort Pannerden vanwege monumentstatus'.

De vragen werden mij toegezonden bij uw boven aangehaalde brief met kenmerk 2016Z06757.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

2016Z06757

Onze referentie
925801

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Van Veen en Veldman (beiden VVD) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake het artikel 'Financiële zorgen Fort Pannerden vanwege monumentstatus' (ingezonden d.d. 04 april 2016)

1

Bent u bekend met het artikel 'Financiële zorgen Fort Pannerden vanwege monumentstatus'?¹⁾

Ja.

2

Klopt het dat de monumentenstatus van Fort Pannerden wordt herzien? Kunt u de redenen hiervoor toelichten? Welke partijen zijn betrokken bij de totstandkoming van dit besluit?

Het klopt dat de monumentenstatus van Fort Pannerden opnieuw wordt gezien. Een voorstel tot uitbreiding van de bescherming van Fort Pannerden is voor advies voorgelegd aan de provincie Gelderland, de gemeente Lingewaard en de Raad voor Cultuur. Van alle drie deze instanties is een positief advies ontvangen. De eigenaar en andere belanghebbenden zijn in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op het voornemen.

Met het voorstel wordt uitvoering gegeven aan de Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2009 (Stcrt 2009, nr. 1). Daarin is aangekondigd dat via een aanwijzingsprogramma de bescherming van de verschillende onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zal worden verbeterd. De uitvoering van dit aanwijzingsprogramma nadert zijn afronding.

3

In hoeverre bent u van mening dat de genoemde wijziging noodzakelijk is? Kunt u uw antwoord toelichten?

De huidige bescherming, die dateert uit 1971, doet onvoldoende recht aan de verschillende waarden die het Fort Pannerden vertegenwoordigt. Met het voorgenomen besluit worden de aanwezige complexonderdelen en hun monumentale waarden expliciet benoemd en geplaatst binnen het strategische belang van het fort voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Daarnaast is van belang dat het Kabinet het voornemen heeft uitgesproken om de Nieuwe Hollandse Waterlinie bij UNESCO voor te dragen als werelderfgoed (brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 4 april 2011, Kamerstukken II, 2010–2011, 32 725, nr. 1). De verbeterde beschrijving en bescherming van de verschillende onderdelen van de waterlinie draagt eraan bij om een succesvolle nominatie te kunnen doen in het kader van het Werelderfgoedverdrag

4

Hoe beoordeelt u de waarschuwing van de gemeente Lingewaard dat de herziene monumentenstatus een gezonde exploitatie van Fort Pannerden mogelijk in de weg staat?

In het advies van 22 maart 2016 geven burgemeester en wethouders van Lingewaard aan dat de gemeente blij is met de voorgelegde uitgebreide omschrijving van het Rijksmonument Fort Pannerden, een omschrijving die ook recht doet aan de positie en het belang van Fort Pannerden binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie'. Wel geeft de gemeente aan dat mogelijk onbedoelde beperkingen optreden voor een duurzame exploitatie. In het bijzonder wordt daarbij gewezen op het voornemen om een zomerterras te realiseren. Ik deel de zorgen van de gemeente niet. Binnen het nationaal project Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt door de verschillende overheden en eigenaren nauw samengewerkt om de duurzame herbestemming van dit erfgoed mogelijk te maken. Elders langs de waterlinie zijn vele voorbeelden te vinden die illustreren dat instandhouding van monumenten en duurzame exploitatie (juist ook met horeca-voorzieningen) prima samengaan. Denk daarbij aan de exploitatie van andere rijksbeschermden forten zoals Fort bij Vechten en het Waterliniemuseum Fort bij Vechten, Fort Altena langs de A27 en het Fort Kijkuit, dit jaar winnaar van de Europa Nostra prijs. Een positieve stimulans gaat ook uit van het gegeven dat de status van rijksmonument toegang geeft tot rijksmiddelen voor instandhouding van het cultureel erfgoed.

5

Wordt bij het toekennen of wijzigen van een monumentenstatus rekening gehouden met het lokale draagvlak en een (blijvend) gezonde exploitatie?

Conform de Monumentenwet 1988 worden bij het aanwijzingsbesluit alle ingewonnen adviezen en ingediende zienswijzen van belanghebbenden meegewogen. Deze afweging vormt een integraal onderdeel van de motivering van het besluit.

6

Ziet u mogelijkheden om de monumentenstatus terug te brengen naar de stenen begrenzing van het fort zelf? Zo ja, zou u hiertoe bereid zijn? Zo nee, waarom niet?

Bij mijn besluit over de bescherming van het fort zullen alle adviezen worden meegewogen. Gelet op de positieve strekking van deze adviezen, en mijn beleid ten aanzien van de bescherming van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, ligt het niet voor de hand om helemaal terug te komen op voorgenomen uitbreiding van de bescherming van het fort. Wel heeft de gemeente Lingewaard in haar advies een minder grote uitbreiding van de bescherming bepleit. Naar aanleiding van dit advies wil ik een aanpassing van het huidige voorstel overwegen om de voorgestelde historische begrenzing

van het fort in lijn te brengen met de actuele situatie. Ik heb de Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed gevraagd om daarover het gesprek met de gemeente aan te gaan. Vervolgens neem ik in juni 2016 een besluit.

Onze referentie
925801

1) 'Financiële zorgen Fort Pannerden vanwege monumentenstatus', De Gelderlander, 29 maart 2016. Verkregen via <http://www.gelderlander.nl/regio/betuwe/lingewaard/financi%C3%A4le-zorgen-fort-pannerden-vanwege-monumentstatus-1.5868175>